

**Par kapitāla atdeves likmi dabasgāzes
pārvades sistēmas un dabasgāzes sadales
sistēmas pakalpojumu tarifu projekta
aprēķināšanai**

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk – Regulators), pamatojoties uz likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 9. panta otro daļu, savas kompetences ietvaros patstāvīgi pieņem lēmumus un izdod administratīvos aktus, kas ir saistoši konkrētiem sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem un lietotājiem.

Regulators konstatē

1. Saskaņā ar Regulatora 2022. gada 29. augusta lēmuma Nr. 1/12 “Kapitāla izmaksu uzskaites un aprēķināšanas metodika” (turpmāk – Metodika) 14. punktu Regulators reizi gadā līdz 1. septembrim sagatavo kapitāla atdeves likmes aprēķinu un ar lēmumu nosaka kapitāla atdeves likmi.
2. Atbilstoši Metodikas 14. punktam Regulatora noteikto kapitāla atdeves likmi komersants piemēro, izstrādājot dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma un dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojuma tarifu projektu, kura spēkā stāšanās datums plānots nākamajā kalendārā gadā pēc Regulatora lēmuma par kapitāla atdeves likmes noteikšanu pieņemšanas dienas.
3. Atbilstoši Metodikas 15. punktam vidējo svērto kapitāla atdeves likmi aprēķina nominālā izteiksmē ($wacc_n$) saskaņā ar šādu formulu:

$$wacc_n = r_e \times \frac{E}{(E+D)} \times \frac{1}{(1-t)} + r_d \times \frac{D}{(E+D)},$$

kur

r_e ir pašu kapitāla atdeves likme [%];

$E/(E+D)$ – pašu kapitāla attiecība pret kopējo (pašu un aizņemto) kapitālu, kuras vērtība tiek pieņemta 50%;

r_d – aizņemtā kapitāla atdeves likme [%];

$D/(E+D)$ – aizņemtā kapitāla attiecība pret kopējo (pašu un aizņemto) kapitālu, kuras vērtība tiek pieņemta 50%;

t – uzņēmumu ienākuma nodokļa likme.

4. Atbilstoši Metodikas 16. punktam pašu kapitāla atdeves likmi aprēķina saskaņā ar šādu formulu:

$$r_e = r_f + \beta_e \times r_m,$$

kur r_f ir bezriskā likme, kas noteikta kā Eiropas Centrālās bankas ikmēneša publicētā Latvijas valdības desmit gadu obligāciju vērtspapīru otrreizējā tirgus gada vidējā procentu likme piecu gadu periodā [%];

β_e – pašu kapitāla beta koeficients;

r_m – tirgus riska piemaksa [%].

5. Atbilstoši Metodikas 17. punktam pašu kapitāla beta koeficientu aprēķina atbilstoši pašu un aizņemtā kapitāla struktūrai saskaņā ar šādu formulu:

$$\beta_e = \beta_a \times \left[1 + (1 - t) \times \left(\frac{D}{E} \right) \right],$$

kur β_a – nozares aktīvu beta koeficients;

D/E – nozares aizņemtā un pašu kapitāla vidējā attiecība. Ņemot vērā, ka pašu kapitāla attiecība pret kopējo kapitālu un aizņemtā kapitāla attiecība pret kopējo kapitālu ir vienādas, $D/E=1$.

6. Atbilstoši Metodikas 18. punktam aizņemtā kapitāla atdeves likmi r_d aprēķina kā Eiropas Centrālās bankas ikmēneša publicēto nefinanšu sabiedrībām *euro* valūtā izsniegto kredītu (ar sākotnējo termiņu ilgāku par pieciem gadiem; atlikumiem) gada vidējo procentu likmi piecu gadu periodā [%].
7. Izmantojot Eiropas Centrālās bankas tīmekļvietnē www.ecb.europa.eu publicētos datus, Regulators konstatē, ka Latvijas valdības desmit gadu obligāciju vērtspapīru otrreizējā tirgus gada vidējā procentu likme (r_f) periodā no 2021. gada jūlija līdz 2026. gada jūnijam ir 2,92%.¹
8. Saskaņā ar Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma 3. panta pirmo daļu uzņēmumu ienākuma nodokļa likme (t) ir 20%.
9. Izmantojot Eiropas Enerģētikas regulatoru padomes (turpmāk – EERP) apkopotos datus, kas pieejami jaunākajā publikācijā “Ziņojums par Eiropas enerģētikas tīklu regulēšanas ietvaru 2025” (turpmāk – EERP Ziņojums) tīmekļvietnē www.ceer.eu, Regulators konstatē, ka EERP dalībvalstu, kur beta koeficienta korekcijas formulā tiek ņemta vērā nodokļu ietekme², vidējais aktīvu beta koeficients dabasgāzes nozarē (β_a) ir 0,42. Regulatora ieskatā, pieceja, kurā tiek izmantoti citiem regulētiem dabasgāzes nozares komersantiem (pārvades un sadales sistēmu operatoriem) EERP dalībvalstu regulatīvo iestāžu kapitāla atdeves likmju aprēķināšanā piemērotie beta koeficienti, ir pamatota, ņemot vērā, ka šie beta koeficienti piemēroti komersantiem, kas sniedz infrastruktūras pakalpojumus līdzīgos apstākļos (regulētā vidē). Ievērojot Metodikas 17. punktu, izmantojot šā lēmuma konstatējošās daļas 8. punktā norādīto rādītāja skaitlisko vērtību un aktīvu beta koeficienta dabasgāzes nozarē vērtību, dabasgāzes nozares pašu kapitāla beta koeficients (β_e) ir 0,76.
10. Tirgus riska piemaksa novērtēta, izmantojot EERP Ziņojumā apkopotos datus par dalībvalstu regulatīvo iestāžu izmantoto starptautisko ekspertu novērtējumu par kapitāla tirgiem. EERP dalībvalstu vidējā tirgus riska piemaksa³ (r_m) ir 5,34%.
11. Izmantojot Eiropas Centrālās bankas tīmekļvietnē www.ecb.europa.eu publicētos datus, Regulators konstatē, ka nefinanšu sabiedrībām *euro* valūtā izsniegto kredītu (ar sākotnējo termiņu ilgāku par pieciem gadiem; atlikumiem) gada vidējā procentu likme (r_d) periodā no 2021. gada jūnija līdz 2026. gada maijam ir 4,44 %.
12. Atbilstoši likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 19. panta pirmajai daļai sabiedrisko pakalpojumu tarifus regulējamās nozarēs sabiedrisko pakalpojumu sniedzēji aprēķina saskaņā ar noteikto tarifu aprēķināšanas metodiku un pēc savas iniciatīvas vai Regulatora pieprasījuma iesniedz Regulatoram aprēķināto tarifu projektus kopā ar tarifu aprēķina projektā minēto tarifus veidojošo izmaksu pamatojumu.

¹ Šis un visi citi aprēķinā izmantotie rādītāji skatīti 2026. gada 13. jūlijā.

² Aprēķinā izmantotās aktīvu beta koeficientu vērtības atrodamas EERP Ziņojuma 4. pielikumā (<https://www.ceer.eu/wp-content/uploads/2026/01/Annex-4.zip>), “MS Excel” datnes “RFR25_Chapter_4.xlsx” darblapā “4.3.6.2”, 4.3.6.2. tabulas “Betas in the regulation” sadaļās “G TSO” un “G DSO”, kolonnā “Asset beta: $a\beta = e\beta/[1+(1-t)*(D/E)]$ ”. Valstīm, kuras tabulā norāda vairākas beta koeficienta vērtības vai to intervālu, pirms dalībvalstu vidējā aktīvu beta koeficienta aprēķināšanas tika aprēķināta konkrētās valsts vidējā aktīvu beta koeficienta vērtība. Aprēķinā nav iekļauta Latvijas beta koeficienta vērtība, lai izvairītos no riņķveida atsaucēs radīšanas.

³ Aprēķinā izmantotās tirgus riska piemaksas vērtības atrodamas EERP Ziņojuma 4. pielikumā (<https://www.ceer.eu/wp-content/uploads/2026/01/Annex-4.zip>), “MS Excel” datnes “RFR25_Chapter_4.xlsx” darblapā “4.3.3.1”, 4.3.3.1. tabulā “Evaluating market risk premiums”, kolonnā “Market risk premiums: Value”. Valstīm, kuras tabulā norāda vairākas tirgus riska piemaksas vērtības, pirms dalībvalstu vidējās tirgus riska piemaksas aprēķināšanas tika aprēķināta konkrētās valsts vidējās tirgus riska piemaksas vērtība. Aprēķinā nav iekļauta Latvijas tirgus riska piemaksas vērtība, lai izvairītos no riņķveida atsaucēs radīšanas.

13. Šobrīd spēkā ir Regulatora 2025. gada 3. jūlija lēmums Nr. 49 "Par kapitāla atdeves likmi dabasgāzes pārvades sistēmas, dabasgāzes sadales sistēmas un dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojumu tarifu projekta aprēķināšanai".
14. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 70. panta trešajai daļai administratīvais akts ir spēkā tik ilgi, līdz to atceļ, izpilda vai vairs nevar izpildīt sakarā ar faktisko vai tiesisko apstākļu maiņu.
15. Lai iepazīstinātu komersantus un citus interesentus ar sagatavoto lēmuma projektu, kā arī dotu iespēju izteikt viedokli, Regulatora sagatavotais lēmuma projekts tika publicēts Regulatora tīmekļvietnē...

Regulators secina

1. Izmantojot šā lēmuma konstatējošās daļas 7., 9. un 10. punktā norādītās rādītāju skaitliskās vērtības, saskaņā ar Metodikas 16. punktu aprēķinātā pašu kapitāla atdeves likme r_e ir 6,98%.
2. Izmantojot šā lēmuma konstatējošās daļas 11. punktā norādīto rādītāja skaitlisko vērtību, saskaņā ar Metodikas 18. punktu aprēķinātā aizņemtā kapitāla atdeves likme r_d ir 4,44%.
3. Izmantojot aprēķināto pašu kapitāla atdeves likmi un aizņemtā kapitāla atdeves likmi, kā arī šā lēmuma konstatējošās daļas 8. punktā norādīto rādītāja skaitlisko vērtību, saskaņā ar Metodikas 15. punktu aprēķinātā vidējā svērtā kapitāla atdeves likme nominālā izteiksmē ir 6,58%.
4. Regulatora ieskatā, kapitāla atdeves likme 6,58% apmērā ņem vērā situāciju finanšu tirgos un atbilstoši novērtē finansējuma piesaistes riskus ilgtermiņā, tādējādi neradot šķēršļus komersantam finansēt aizņēmumus, ieguldīt dabasgāzes sistēmas atjaunošanā un attīstībā, kā arī gūt samērīgu peļņu, vienlaikus nodrošinot lietotājiem iespēju saņemt nepārtrauktus, drošus un kvalitatīvus sabiedriskos pakalpojumus, kuru tarifi (cenas) atbilst ekonomiski pamatotām izmaksām.

Saskaņā ar Regulatora 2022. gada 29. augusta lēmuma Nr. 1/12 "Kapitāla izmaksu uzskaites un aprēķināšanas metodika" 14., 15., 16., 17. un 18. punktu, pamatojoties uz likuma "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 1. pantu, 5. pantu, 9. panta pirmās daļas 1. punktu un otro daļu un 20. panta pirmo daļu, kā arī Administratīvā procesa likuma 55. panta 2. punktu un 63. panta pirmās daļas 1. punktu,

padome nolemj:

1. noteikt kapitāla atdeves likmi dabasgāzes pārvades sistēmas vai dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojumu tarifu projekta aprēķināšanai 6,58%;
2. noteikt, ka šā lēmuma lemjošās daļas 1. punktā noteikto kapitāla atdeves likmi komersants piemēro, aprēķinot dabasgāzes pārvades sistēmas vai dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojumu tarifu projektu, kura spēkā stāšanās datums plānots 2027. gadā.

Lēmums stājas spēkā ar tā parakstīšanas dienu.

Šo administratīvo aktu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no dienas, kad ieinteresētā persona uzzina vai tai vajadzēja uzzināt par pieņemto administratīvo aktu.